

Studi «La mancanza da persunas d'instrucziun en il chantun Grischun»

Resumaziun

L'ultim temp ha la pressa svizra rapportà pli e pli savens che differents chantuns da la Svizra hajan ina mancanza da persunas d'instrucziun. Er en il chantun Grischun hai dà vuschs che diagnostitgeschan ina mancanza actuala da persunas d'instrucziun u che teman ina mancanza en l'avegnir. Sut quest aspect ha l'uffizi per la scola populara ed il sport (USS) dal chantun Grischun incumbensà il biro per studis sociopolitics e da lavur (BASS) da responder las suandantas **dumondas** en il rom d'in studi scientific:

- Datti actualmain ina mancanza da persunas d'instrucziun en il chantun Grischun e/u ston ins far quint cun ina mancanza ils proxims 10 onns?
- Quant cuntentas èn las persunas d'instrucziun grischunas cun lur lavur?
- Tge motivs ha in'eventuala mancanza da persunas d'instrucziun e tge mesiras pon vegnir prendidas cunter ina mancanza?

L'**object** dal studi sa restrenscha al stgalim primar ed al stgalim superiur da la scola populara en il chantun Grischun.

Per elavurar il studi èn vegnidas applitgadas las suandantas **metodas** da las ciencias socialas:

- retschertga en la litteratura
- interrogaziun online da las persunas d'instrucziun, da las direcziuns da las scolas resp. da las presidentas e dals presidents dals cussegls da scola en il Grischun
- interrogaziun d'expertas e d'experts
- analisa ed evaluaziun da datas statisticas secundaras

Midada da las cundiziuns generalas

Il fenomen da la mancanza da personas d'instrucziun sto vegnir examinà tant en il context da las midadas da las pretensiuns envers las personas d'instrucziun sco er en il context da las midadas da las cundiziuns da scolaziun. Las midadas las pli impurtantas dals ultims onns e decennis èn las suandantas:

- **Midada da l'incarica professiunala:** L'incarica professiunala da las personas d'instrucziun è sa midada ils ultims onns en quel senn che *incumbensas en il sector da la lavur da geniturs, da l'administraziun, dal svilup da scola sco er da la garanzia da la qualitad* èn daventadas pli e pli impurtantas ultra da l'instrucziun scolala.
- **Midada da las sfidas:** Sin basa da las midadas socialas èn las personas d'instrucziun confruntadas cun novas sfidas, sco *l'eterogenitad pli e pli gronda da las scolaras e dals scolars e/u las grondas pretensiuns da vart dals geniturs.*
- **Midada dal prestige da la professiun:** La populaziun svizra renconuscha las pretensiuns pli grondas envers las personas d'instrucziun, ma durant ils ultims decennis è *sa reduci cleramain il prestige da la professiun da magistra u da magister.*
- **Terziarisaziun da la scolaziun da personas d'instrucziun:** Tras la terziarisaziun hai dà grondas midadas en la scolaziun da personas d'instrucziun. L'introducziun da las scolas autas da pedagogia ha *engrevgià tendenzialmain las cundiziuns d'admissiun.* Qua tras stat la scolaziun da personas d'instrucziun en *concorrenza cun auters studis.* Ultra da quai è vegnida *prolungada la durada dal studi (almain per personas d'instrucziun da la scola primara),* uschia che la *rendita da furmaziun è sa diminuida.* Sch'ins contempla il svilup dal *dumber da studentas e da students,* sa mussi cleramain che l'introducziun da las scolas autas da pedagogia ha chaschunà ina *reduenziun dal dumber da diploms.* Sche questa reduenziun è da natira transitorica ubain da natira permanente, na po betg vegnir giuditgà entaifer il curt temp dapi l'introducziun da las scolas autas da pedagogia.
- **Renconuschientscha naziunala dals diploms:** Tras ils diploms da las scolas autas da pedagogia ha la reconuschientscha dals diploms d'instrucziun en l'entira Svizra fatg ulteriurs progress. Qua tras pon las personas d'instrucziun instruir en tut ils chantuns, e quai *augmenta la mobilitad interchantunala da las personas d'instrucziun.*

Structura da la magistraglia en il chantun Grischun

Ina interrogaziun online da las personas d'instrucziun, da las direcziuns da las scolas resp. da las presidentas e dals presidents dals cussegls da scola en il Grischun sco er l'evaluaziun da datas secundaras han purtà ils suandants resultats:

- **Augment da la quota da dunnas:** La quota da *studentas* che fan la scolaziun da personas d'instrucziun è s'augmentada marcantamain en il decurs dal temp. Entant che anc 54 pertschient da tut ils diploms novs en il chantun Grischun èn vegnids surdads l'onn 1980 a dunnas, è la quota da dunnas s'assimilada en il fra-temp a la media svizra ed è s'augmentada fin l'onn 2009 a 90 pertschient. Areguard la scolaziun da personas d'instrucziun da la scola secundaria poi medemamain vegnir registrà in ferm augment da la quota da dunnas en l'entira Svizra, e quai per bunamain 30 puncts procentuals a 62 pertschient. L'uschenunada feminisaziun sa lascha observar er tar l'*effectiv da personas d'instrucziun*, ed ins po far quint che la quota da magistras s'augmenta vinavant en l'avegnir tant sin plaun naziunal sco er sin plaun chantunal. Cun la feminisaziun è colliada ina *reducziun dal grad d'occupaziun*: Entant che la gronda part dals magisters surpiglia in pensum cumplain, lavura main ch'in terz da las magistras a temp cumplain. Quai ha per consequenza ch'ina singula persona d'instrucziun cuvra en media damain lecziuns.
- **Midada da la structura da vegliadetgna da la magistraglia:** La quota da personas d'instrucziun sur 50 onns è s'augmentada l'onn da scola 2007/08 en il chantun Grischun en cumparegliaziun cun la situaziun 10 onns avant. Sin il stgalim primar hai dà in augment per 15 puncts procentuals, sin il stgalim secundar I in augment da 5 puncts procentuals. Quest svilup en la structura da vegliadetgna da la magistraglia na cuntinuescha betg en l'avegnir. Tenor la prognosa sa reducescha la quota da personas d'instrucziun sur 50 onns sin il stgalim primar da 35 a 30 pertschient ils proxims 10 onns. Sin il stgalim secundar I resta la quota constanta a 33 pertschient.
- **Pensum da lavur:** La media dal grad d'occupaziun da las personas d'instrucziun en il chantun Grischun è pli auta che la media svizra. Quai è d'attribuir tranter auter al fatg che la quota da dunnas è pli bassa sin il stgalim secundar I. «Lavur da famiglia» e «chargia da lavur memia gronda tras in pensum cumplain» èn vegnids numnads sco motivs ils pli impurtants per la lavur a temp parzial.
- **Derivanza:** La quota da personas d'instrucziun da l'exteriur è pitschna cun 1.7 pertschient. 81 pertschient da las personas d'instrucziun en il Grischun derivan dal chantun Grischun sez ed han passentà – tenor lur atgnas indicaziuns – lur uffanza oravant tut en Svizra. Ulteriurs 4.7 pertschient da las personas d'instrucziun deri-

van dal chantun Son Gagl, 3.6 pertschient dal chantun Turtig. Persunas d'instrucziun d'auters chantuns èn mintgamai represchentadas cun main che 2 pertschient.

- **Scolaziun adequata:** La quota da persunas d'instrucziun senza scolaziun adequata al stgalim importa main che 0.5 pertschient sin il stgalim primar, 6 pertschient en la scola reala, 4 pertschient en la scola secundara e 10 pertschient en la classa pitschna. La quota da persunas d'instrucziun senza scolaziun adequata al rom è – cun 45 pertschient – pli gronda en il rom rumantsch ch'en ils roms tudestg (21 pertschient) e talian (15 pertschient).
- **Cuntentientscha da las persunas d'instrucziun:** 88 pertschient da las persunas d'instrucziun grischunas èn «plitost cuntentas», «cuntentas» u «fitg cuntentas» cun lur lavur. Cun quest resultat èn ellas in pau pli cuntentas che lur collegas da la Svizra tudestga. Malcuntentas èn ellas en spezial cun las pussaivladads da sa participar a refurmas ed a lur realisaziun. Mo pauc cuntentas èn ellas cun la reputaziun da la professiun da magistra u da magister en la publicitad e cun la salariaziun.
- **Extradas or dal servetsch da scola en il chantun Grischun:** Tenor las indicaziuns da las direcziuns da las scolas resp. da las presidentas e dals presidents dals cussegls da scola na vegnan 7.9 pertschient da las persunas d'instrucziun dal stgalim primar e 9.2 pertschient da las persunas d'instrucziun dal stgalim secundar betg pli a lavurar sco persunas d'instrucziun en il chantun Grischun en il nov onn da scola (2010/11). Questas quotas d'extrada èn cumparegliablas cun las quotas da l'entira Svizra (stgalim primar: 8.5 pertschient, stgalim secundar I: 10.6 pertschient, tenor l'uffizi federal da statistica) e correspundan ad in temp d'activitad da 10 onns (stgalim primar) resp. da 12 onns (stgalim secundar I) en la medema professiun. Las persunas d'instrucziun che bandunan la scola sin l'onn da scola 2010/11 numnan ils suandants motivs per questa decisiun: viadis u chaussas sumegliantas (27 pertschient), pensiun (25 pertschient), midada ad ina scola en in auter chantun (16 pertschient), midada da professiun (10 pertschient), motivs familiars (6 pertschient), scolaziun a temp cumplain (5 pertschient) u accident/malsogna (2 pertschient). Tgi che banduna il chantun Grischun per ir a dar scola en in auter chantun, fa quai cunzunt per motivs da la salarisaziun.

Situaziun dal matg 2010 sin il martgà da lavur grischun per persunas d'instrucziun

Tenor las datas empiricas hai actualmain ina mancanza sin il martgà da lavur grischun per persunas d'instrucziun:

- **Svilup dal dumber da persunas d'instrucziun che tschertgan ina piazza:** In indicatur per ina stgarsezza resp. per in surpli da persunas d'instrucziun è il dumber da persunas d'instrucziun che tschertgan ina piazza. Dapi l'onn 2007 è il dumber da persunas d'instrucziun che tschertgan ina piazza sa reducì cleramain en il chantun Grischun (sco er en l'entira Svizra) – quai vala tant per la tschertga da plazzas dal stgalim primar sco er per la tschertga da plazzas dal stgalim secundar I. Quai mussa che la purschida da persunas d'instrucziun è stgarsa sin tuts dus stgalims.
- **Largia da persunas d'instrucziun:** L'uschenumnada largia da persunas d'instrucziun è definida sco differenza tranter il dumber da plazzas libras ed il dumber da persunas d'instrucziun che tschertgan ina piazza. Sch'il dumber da plazzas libras è pli grond ch'il dumber da persunas d'instrucziun che tschertgan ina piazza, è la largia da persunas d'instrucziun positiva, quai che lascha concluder ina mancanza da persunas d'instrucziun. Il matg 2010 è la largia da persunas d'instrucziun stada positiva tant sin il stgalim primar sco er sin il stgalim secundar I. Per occupar las plazzas libras n'avevi pia betg avunda persunas d'instrucziun che tschertgavan ina piazza.
- **Difficultads tar la recrutaziun:** Las valitaziuns da las direcziuns da las scolas resp. da las presidentas e dals presidents dals cussegls da scola sco er da las expertas e dals experts dumandads mussan ch'i dat difficultads da recrutar persunas d'instrucziun cunzunt en ils suandants secturs: persunas d'instrucziun per il stgalim superiur (scola secundara e reala), persunas d'instrucziun rumantschas, pedagogas curativas e pedagogs curativs.
- **Quota d'occupaziuns da plazzas senza qualificaziun adeguata:** L'occupaziun da plazzas cun persunas d'instrucziun senza scolaziun adeguata (vesair las explicaziuns plinensi) inditgescha medemamain che la purschida da persunas d'instrucziun è stgarsa.

Salaris da las persunas d'instrucziun grischunas

Ultra da divers auters facturs giogan impuls economics ina rolla, sch'i sa tracta da prender la decisiun d'absolver ina scolaziun da persunas d'instrucziun, da smetter la professiun da magistra u da magister u dad ir a dar scola en in auter chantun. L'analisada dal svilup dals salaris da las persunas d'instrucziun da la scola populara grischuna ed ina cumparegliaziun interchantunala dals salaris han purtà ils suandants resultats:

- La posiziun da las persunas d'instrucziun da la scola populara grischuna entaifer la structura da salaris da la societad grischuna è daventada mendra dapi l'onn 2000. Quai dastgass dentant er valair per la posiziun da las persunas d'instrucziun da la scola populara entaifer la structura da salaris d'auters chantuns.
- Ils salaris annuals bruts absoluts da las persunas d'instrucziun da la scola populara grischuna èn pli bass ch'ils salaris correspundents da las persunas d'instrucziun da la scola populara en la Svizra orientala. Sch'ins cumpareglia dentant ils salaris standardisads, constateschan ins ch'els èn cumparegliabels cun ils salaris correspundents en ils chantuns Turgovia e Son Gagl.
- Areguard l'experientscha professiunala ha la funcziun dals salaris da las persunas d'instrucziun da la scola populara grischuna – cumpareglia cun ils chantuns Turgovia, Turgovia e Son Gagl – in pau in'otra furma. Quella sa distingua tras ina ruptura marcanta da creschientscha sin il 10. stgalim d'experientscha. Questa ruptura da creschientscha chaschuna ch'ils salaris da persunas d'instrucziun da la scola populara grischuna cun fitg blera experientscha professiunala èn – er en la vista standardisada – pli bass ch'ils salaris da lur collegas da lavur en ils chantuns Son Gagl e Turgovia.

Prognosa dal basegn e da la purschida da persunas d'instrucziun

Per pudair giuditgar, sch'i dat ina mancanza da persunas d'instrucziun u sche la situaziun sin il martgà da lavur sa revegn en l'avegnir en il chantun Grischun, è vegnida fatta ina prognosa da la purschida e dal basegn da persunas d'instrucziun per ils onns da scola 2010/11 fin e cun 2019/20 sut tschertas supposiziuns en quai che riguarda il grad d'occupaziun, las quotas d'extrada, las quotas d'assistenza, il dumber da studentas e da students, las quotas d'entrada en la professiun e.u.v.

Il svilup prognostitgà dal **basegn da persunas d'instrucziun** po vegnir resumà sco suonda:

- Sin il *stgalim primar* sa reduceschan ils dumbers da scolaras e da scolaris fin l'onn 2014, uschia ch'er il basegn da recrutar persunas d'instrucziun supplementaras sa diminuescha. Ils onns suandants s'augmentan ils dumbers da scolaras e da scolaris puspè. Uschia resulta in basegn da recrutaziun en la dimensiun da 131 persunas d'instrucziun per l'onn da scola 2019/20, quai che correspunda ad in augment da 39 pertschient en cumparegliaziun cun il basegn da recrutaziun per l'onn da scola 2010/11.
- Sin il *stgalim secundar I* vegn il basegn da recrutaziun a sa reducir levamain da 65 persunas d'instrucziun per l'onn da scola 2010/11 a 50 persunas d'instrucziun per l'onn da scola 2019/20. Ils onns 2015 e 2016 vegn il basegn da recrutaziun ad esser spezialmain bass cun 33 resp. cun 41 persunas d'instrucziun.

Tenor nossa prognosa vegn la **purschida da persunas d'instrucziun** a sa sviluppar sco suonda:

- La purschida da persunas d'instrucziun sin il *stgalim primar* fa in sigl andetg da 53 persunas d'instrucziun la fin da l'onn da scola 2010/11 sin 65 persunas d'instrucziun l'onn da scola 2011/12. Suenter sa reducescha ella fin l'onn 2019 sin il nivel da 61 persunas d'instrucziun novas che vegnan ad entrar – tenor las aspectativas – en il martgà da lavur grischun per persunas d'instrucziun.
- La purschida da persunas d'instrucziun sin il *stgalim secundar I* resta constanta cun 49 persunas d'instrucziun per onn entaifer la perioda da prognosa (quai resulta directamain da las supposiziuns).

Il svilup dal **grad da cuvrada** (purschida da persunas d'instrucziun / basegn da recrutaziun) resulta dal svilup dal basegn e da la purschida da persunas d'instrucziun:

- Il grad da cuvrada sin il *stgalim primar* importa en media 64 pertschient per ils onns da scola 2009/10 fin e cun 2019/20; 36 pertschient dal basegn da recrutaziun n'èn pia betg cuvrads tenor las aspectativas. Sin il *stgalim primar* mancan pia en media 39 persunas d'instrucziun per onn entaifer ils onns 2010 fin 2019, quai che corre-

spunda ad ina quota da 4 pertschient en relaziun cun la media da l'effectiv da persunas d'instrucziun da la scola primara en il chantun Grischun.

- Sin il *stgalim secundar I* importa il grad da cuvrada 92 pertschient entaifer la medema perioda; 8 pertschient dal basegn supplementar n'èn pia betg cuvrads. Sin il *stgalim secundar I* mancan pia en media 8 persunas d'instrucziun per onn, quai che corresponda ad ina quota dad 1 pertschient en relaziun cun la media da l'effectiv da persunas d'instrucziun sin quest *stgalim*.

Il resultats implitgeschan che la largia da persunas d'instrucziun vegn ad esser pli gronda sin il *stgalim primar* che sin il *stgalim secundar I* ils proxims 10 onns. Quest resultat è d'attribuir al fatg ch'ils dumbers da scolaras e da scolars sin il *stgalim primar* s'augmentan puspè a partir da l'onn 2015 e ch'il dumber da persunas d'instrucziun, che entran da nov en il martgà da lavur grischun per persunas d'instrucziun da la scola primara, sa reducescha. E questa reducziun da la purschida da persunas d'instrucziun è d'attribuir al fatg ch'ils dumbers da scolaras e da scolars sa reduceschan actualmain.

Ina **cumparegliaziun interregionala dal basegn da recrutaziun futur** mussa ch'il chantun Grischun ha – fin l'onn 2019 – in basegn da recrutaziun pli pitschen che la regiun da la Svizra orientala (incl. Turitg) e che l'entira Svizra. En quest connex vegn il svilup dal basegn da persunas d'instrucziun en la regiun da la Svizra orientala influenzà considerablamain da la situaziun en il chantun Turitg.

En il rom da la prognosa e da la modellaziun dal svilup futur da la purschida e dal basegn da persunas d'instrucziun en il chantun Grischun èsi vegnì examinà a maun da differents scenaris, co ch'il basegn da recrutaziun ed uschia er la mancanza da persunas d'instrucziun sa midan, sche las supposiziuns da la prognosa vegnan modifitgadas. Questa **analisa da sensibilitad** ha en spezial purtà il resultat ch'ina midada da la quota d'extradas ch'è proporziunalmain tuttina gronda, ha in effect pli grond sin il grad da cuvrada ch'in augment da l'output da scolaziun.

Mesiras cunter la mancanza da personas d'instrucziun

Mesiras per augmentar a curta vista la purschida da personas d'instrucziun:

- *Recrutar personas d'instrucziun che turnan puspè en scola:* La recrutaziun da personas d'instrucziun che turnan puspè en scola è ina mesira favuraivla che po augmentar la purschida da personas d'instrucziun cun bunas qualificaziuns.
- *Flexibilisar la vegliadetgna da pensiun vers ensi:* Ina flexibilisaziun da la vegliadetgna da pensiun vers ensi è giavischaivla ord vista economica. Cun agid da models correspundents dal temp da lavur pon personas d'instrucziun vegnir motivadas d'ir pli tard en pensiun. I sa tracta d'ina pussaivladad favuraivla per reducir il basegn da recrutaziun a curta vista (e permanentamain a lunga vista).
- *Examinar ina scolaziun per personas che derivan d'autras professiuns:* Tras la purschida da scolaziuns per personas che derivan d'autras professiuns pon vegnir gudagnadas novas gruppas en mira per la furmaziun da personas d'instrucziun. Tenor las expertas ed ils experts dumandads han las personas che derivan d'autras professiuns ina presavida fitg preziosa per il mintgadi da scola ed èn savens fitg motivadas. Reducziuns da la qualitad da la scolaziun duessan vegnir evitadas tant sco pussaivel. En cas d'ina scolaziun complementara a la professiun, che duai scolar personas che derivan d'autras professiuns a personas d'instrucziun da la scola primara, stuessi dentant vegnir examinà, sche la dumonda per ina tala scolaziun è gronda avunda en il chantun Grischun.
- *Examinar la cuntinuaziun da la scolaziun en pedagogia curativa da scola en il chantun Grischun:* En vista al basegn creschent ed a la mancanza acuta da pedagogas curativas e da pedagogs curativs pudess ina mesira esser quella da porscher vinavant la scolaziun correspudenta entaifer il chantun Grischun. Quai almain sch'ina dumonda correspudenta è avant maun.

Mesiras per augmentar a lunga vista la purschida da personas d'instrucziun (en spezial per augmentar il temp d'activitad en la medema professiun):

- *Augment dals salaris:* Cun augmentar ils salaris èsi pussaivel da reducir il dumber d'extradas or dal martgà da lavur grischun per personas d'instrucziun, che n'han betg lieu per motivs da vegliadetgna (emigraziun en auters chantuns ed en autras professiuns). Pervia da la meglra rendita da furmaziun tras la scolaziun da personas d'instrucziun dastgass in augment dals salaris avair a lunga vista er in effect positiv sin il dumber da personas che cumenzan in studi. La litteratura parta dentant dal fatg ch'in augment da tut ils salaris saja in med pauc efficient per eliminar a curta vista ina mancanza da personas d'instrucziun.
- *Sustegn per personas d'instrucziun:* Ina gronda part da las personas che midan a la professiun da magistra u da magister smetta d'instruir gia curt suenter il cumen-

zament. Quai pudess tranter auter esser ina consequenza dal fatg che la chargia da lavur sa chatta sur media durant ils emprims onns d'instrucziun. In bun accompagnament e sustegn da las personas che cumenzan a dar scola po perquai reducir la quota d'extradas resp. augmentar il temp d'actividad en la medema professiun. Menturats, sustegn tras las autoritads da scola, supervisiun e/u ina meglra preparaziun tras la scola auta da pedagogia èn mesiras pussaivlas. Scolas senza programs suffizients per personas che cumenzan a dar scola duessan examinar purschidas correspudentas. Per reducir la chargia da lavur pudessi ultra da quai vegnir tratg en consideraziun d'introducir «personas d'instrucziun d'assistenza» sin basa da la lavur voluntara.

- *Cundiziuns generalas da las direcziuns da las scolas:* Las direcziuns da las scolas adempleschan ina funcziun da sustegn e da distgargia impurtanta per las personas d'instrucziun. Per che las direcziuns da las scolas possian lavurar en moda effizienta, ston ellas vegnir dotadas cun in pensum da lavur correspudent. Da lavurs administrativas pon las direcziuns da las scolas ultra da quai vegnir distgargiadas cun agid da secretariats da scola u cun agid da furmas da sustegn alternativas (lavur voluntara).
- *Pussaivladads da far carriera:* Tenor la litteratura respectiva è la mancanza da pussaivladads da far carriera in dals motivs ils pli impurtants che personas d'instrucziun bandunan lur professiun – er sche las personas d'instrucziun grischunas e las expertas ed ils experts al lieu considereschon questa problematica sco main gravanta. Tras la creaziun da models da carriera u da pussaivladads da sa spezialisar, en cumbinaziun cun ina salarisaziun correspudenta, po vegnir reducida l'emigraziun da personas d'instrucziun en autras professiuns.
- *Qualificaziuns posteriuras:* Il fatg che tranter 4 pertschient (scola secundara) e 6 pertschient (scola reala) da las personas d'instrucziun sin il stgalim secundar l'n'han betg qualificaziuns adequatas, pretenda proceduras simplifitgadas per qualificaziuns posteriuras. Talas proceduras paran dentant d'esser raschunaivlas mo, sch'ellas correspundan a las directivas reglamentaras da la CDEP. La scolaziun offerida duess resguardar la situaziun da vita da las personas che vegnan qualificadas posteriuramain (scolaziun complementara a la professiun, entaifer il chantun resp. studi a distanza u curs da bloc).
- *Furmaziun supplementara per personas d'instrucziun rumantschas:* In problem specific dal chantun Grischun è la pitschna purschida da personas d'instrucziun rumantschas e lur cumpetenzas linguisticas per part manglusas. Mesiras correspudentas da furmaziun supplementara per augmentar la cumpetenzas linguistica, en cumbinaziun cun impuls finansials u da motivaziun, pudessan sminuir quest problem.

- *Participaziun adequata da las persunas d'instrucziun a refurmas:* Las persunas d'instrucziun grischunas èn cunzunt malcontentas cun lur pussaivladads da sa participar a refurmas ed a la realisaziun da talas. La difficultad vegn ad esser quella da chattar ina furma adequata per integrar las persunas d'instrucziun en projects da refurma, senza las engrevgiar anc pli fitg qua tras.

Mesiras problematicas:

- *Recrutar persunas d'instrucziun d'auters chantuns:* La recrutaziun da persunas d'instrucziun d'auters chantuns dastgass avair pauc success, perquai che la dumonda da persunas d'instrucziun è gronda er en quests chantuns.
- *Recrutar persunas d'instrucziun senza scolaziun correspudenta:* Gia oz vegnan intginas plazzas surdadas a persunas che n'han betg u che han mo per part la scolaziun correspudenta. Sco mesira d'urgenza è quai acceptabel, per motivs da qualitat è questa mesira dentant nunadattada sco strategia generala.
- *Cundiziuns facilitadas per l'access a la scolaziun da persunas d'instrucziun:* Facilitar l'access a la scola auta da pedagogia è raschunaivel mo cun resalvas: Sco emprim exista gia in bun access a la scola auta da pedagogia (tranter auter er per persunas che derivan d'autras professiuns), sco segund contrafa questa mesira a la strategia da la terziarisaziun e sco terz pudess patir la qualitat da las studentas e dals students ed uschia er la qualitat da l'instrucziun.
- *Mesiras che reduceschan il basegn da persunas d'instrucziun:* Mesiras che reduceschan il basegn da persunas d'instrucziun èn problematicas: Tras in augment dal dumber da scolaras e da scolars per classa u tras in augment dal dumber da lezziuns obligatoricas per pensum cumplain resulta ina mendra qualitat da la scolaziun ed ina chargia supplementara per las persunas d'instrucziun. Gia oz valiteschan las persunas d'instrucziun la chargia da lavur sco gronda. Perquai stoi vegnir fatg quint che talas mesiras augmentian la quota d'extradas or da la professiun resp. reduceschian il temp d'actividad en la medema professiun.